

SOCIALE INSPECTIE

Sociale inspectie

Van eerste inlichting tot
gerechtelijke vervolging

Bart ELIAS en
Stefanie VAN DE PERRE

INTERSENTIA

Antwerpen – Gent – Cambridge

De tekst is bijgehouden tot 4 februari 2021.

Sociale inspectie. Van eerste inlichting tot gerechtelijke vervolging
Bart Elias en Stefanie Van de Perre, met medewerking van Helene Lievens,
Ine Helsen en Matthias Strobbe

© 2021 Lefebvre Sarrut Belgium NV
Hoogstraat 139/6 – 1000 Brussel

ISBN 978-94-000-1366-7
D/2021/7849/87
NUR 825
Gedrukt in de Europese Unie

Verantwoordelijke uitgever: Paul-Etienne Pimont, Lefebvre Sarrut Belgium NV
Lay-out: Crius Group, Hulshout
Omslagillustratie: Adobe Stock, metamorworks

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Dit boek is eveneens digitaal beschikbaar op www.stradalex.com en www.jurisquare.be.

VOORWOORD

Wanneer een werkgever een brief van een sociaal inspecteur ontvangt met de mededeling dat hij langskomt voor een controle, geeft dit vaak aanleiding tot stress en ergernis. Dit komt omdat werkgevers onvoldoende inzicht hebben in het verloop van een sociale inspectie. Nochtans volgen inspecties meestal eenzelfde patroon en kan, mits een goede dialoog met de sociaal inspecteur, deze vaak zonder gevolg geklasseerd worden of afgesloten worden met minimale rechtzettingen. Slechts een minderheid van de inspecties mondt uit in een strafrechtelijke vervolging.

De nieuwe regering-De Croo heeft van de aanpak van sociale dumping en sociale fraude een prioriteit gemaakt. Eén van de speerpunten van het regeerakkoord is het opvoeren van de strijd tegen sociale fraude. Door het verhogen van controleacties van de sociale inspectiediensten en het arbeidsauditoraat wil de regering inzetten op de bestrijding van sociale dumping en sociale fraude. Bovendien zal de regering het aantal inspecteurs verhogen en dit in lijn met de vereisten zoals vooropgezet door de Internationale Arbeidsorganisatie.¹

Eind 2019 telde het Werkgeversrepertorium van de RSZ 254.251 actieve werkgevers. In 2020 werden door alle sociale inspectiediensten samen meer dan 100.000 inspecties uitgevoerd. De arrondissementscellen van de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD) bestaan uit verschillende inspectiediensten, die in hun “strijd tegen de sociale fraude” gecoördineerde acties uitvoeren. In 2020 voerden de arrondissementscellen 10.080 controles uit², waarbij 18.371 werknemers en 7.338 zelfstandigen gecontroleerd werden.³ Deze controles zijn echter slechts een fractie van het totale aantal controles die door de verschillende sociale inspectiediensten uitgevoerd werden; iedere inspectiedienst voert namelijk nog een eigen afzonderlijk controlebeleid.⁴

In 2021 zullen, volgens het beleid uitgestippeld in het regeerakkoord, niet alleen meer inspecties worden uitgevoerd, maar wordt er nog meer gerekend op datamining en datamatching om de doeltreffendheid van sociale inspecties te

¹ A. DE CROO en P. MAGNETTE, Verslag van de formateurs, Brussel, 30 september 2020, 20-21.

² SIOD, “Resultaten 31 december 2020 controles arrondissementscellen”, www.siod.belgie.be/sites/default/files/Downloads/Statistieken/NL/Periode%20010120-311220_nl.pdf, 4-5.

³ SIOD, “Resultaten 31 december 2020 controles arrondissementscellen”, www.siod.belgie.be/sites/default/files/Downloads/Statistieken/NL/Periode%20010120-311220_nl.pdf, 7.

⁴ SIOD, “Toelichting bij de controles en de resultaten van de arrondissementele cellen 2020”, www.siod.belgie.be/nl/publicaties/statistieken, 7.

verhogen. Aangezien hiervoor een grote hoeveelheid aan gegevens noodzakelijk is, wordt sterk ingezet op een doorgedreven gegevensuitwisseling en samenwerking tussen justitie, politie, sociale inspectiediensten en andere (internationale) organen.⁵ Inspecties worden dus performanter en gericht. De vraag is dan ook niet of een onderneming wordt geïnspecteerd, maar wanneer.

Indien u als lezer dit boek van de plank hebt gehaald in de hoop een handleiding te vinden voor het omzeilen van inspecties en het ontduiken van controles, dan bent u eraan voor de moeite. Dit boek geeft duiding bij het wettelijk kader en geeft een duidelijk overzicht hoe sociaal inspecteurs een controle uitvoeren. Daarnaast beklemtonen we dat de manier waarop sociaal inspecteurs worden benaderd een impact kan hebben op het verdere verloop van de controle.⁶

Dit boek is geschreven om als een juridisch basiswerk over het verloop van een sociale inspectie te fungeren. Indien u als lezer nood hebt aan meer inzicht en duiding bij de gesanctioneerde inbreuken, dan kan u hierin een eerste algemene duiding vinden. Het wettelijke kader is echter bijzonder ruim en complex. Dit boek gidst u doorheen dit complexe sociale-inspectielandschap.

⁵ SIOD, “Actieplan Sociale Fraudebestrijding 2021”, www.siod.belgie.be/sites/default/files/Downloads/Actieplan/SIOD_Actieplan_2021_NL_Def.pdf, 8-9.

⁶ Indien dit u al bijzonder intrigeert, ga dan onmiddellijk naar het deel appreciatiebevoegdheid. Zie randnummer 327.

DANKWOORD

Alles begint met een idee. Het wilde idee om dit boek te schrijven is ontstaan tijdens de COVID-lockdown, én tijdens een videocall op een druilerige avond. Het ging over toekomstdromen en ambities na de lockdown. We droomden niet alleen over verre reizen, boeken lezen en creativiteit, maar tegelijk analyseerden we het verloop van een sociale inspectie bij een cliënt. We zagen hoe intimiderend en disruptief de sociale inspectie voor deze werkgever was. Zowel de CFO, de CEO als de HR-manager hadden het moeilijk en ze zochten houvast in onzekere tijden. Tijdens ons gesprek filosofeerden we over hoe we de cliënt beter konden helpen en de onzekerheden konden wegnemen. Het leek ons een goed idee om onze ervaringen over het verloop van sociale inspecties in een gids samen te vatten. Uiteindelijk werd de gids een heus boek, en toch zijn nog niet al onze ervaringen opgenomen.

Samen bereiken we meer dan alleen. Dit was ook zo bij de totstandkoming van dit boek. Dit boek is het resultaat van goed (virtueel) teamwerk. Een team dat uit meer leden bestaat dan alleen de auteurs.

Een speciale dank aan onze familie en vrienden om ons tot het einde in dit huzarenstuk te steunen.

Dank ook aan ons encyclopedische team: Helene Lievens, Matthias Strobbe en Ine Helsen, jullie hebben ons ondersteund met raad en daad. Dankzij jullie steun is het werk wat het vandaag is geworden.

Oprechte dank ook aan het Employment Law team van PwC Legal: dank om ons aan te moedigen, om dossiers over te nemen en om te luisteren naar onze bezorgdheden en vooral dank om ons klankbord te zijn.

Daarnaast willen we verschillende inspectiediensten en inspecteurs bedanken om te antwoorden op onze technische vragen en voor de mooie samenwerking van de voorbije jaren.

Tot slot oprechte dank aan Frank Debusscher, Jan De Waele en Chris Persyn om de ruwe versie van dit boek na te lezen en dit boek naar een hoger niveau te tillen.

AFKORTINGENLIJST

ABC	Algemeen Beheerscomité voor het Sociaal Statuut der Zelfstandigen
Algemene Beginselen-wet Sociale Zekerheid	Wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers, <i>BS</i> 2 juli 1981
Antidiscriminatiewet	Wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie, <i>BS</i> 30 mei 2007
Antiracismewet	Wet van 30 juli 1981 tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden, <i>BS</i> 8 augustus 1981
AOW	Wet van 3 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten, <i>BS</i> 22 augustus 1978
Arbeidsreglementen-wet	Wet van 8 april 1965 tot instelling van de arbeidsreglementen, <i>BS</i> 5 mei 1965
Arbeidsrelatiewet	Titel XIII van de Programmawet (I) van 27 december 2006, <i>BS</i> 28 december 2006
Arbeidswet	Arbeidswet van 16 maart 1971, <i>BS</i> 30 maart 1971
Arbh.	Arbeidshof
Arbrb.	Arbeidsrechtbank
ASR	Aangifte van Sociaal Risico
BBI	Bijzondere Belastinginspectie
BUPO-Verdrag	Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten, <i>BS</i> 6 juli 1983
BWHI	Bijzondere wet tot hervorming der instellingen, <i>BS</i> 15 augustus 1980
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
Cass.	Hof van Cassatie
Codex Welzijn Werk	Codex van 28 april 2017 over het welzijn op het werk, <i>BS</i> 2 juni 2017
Corr.	Correctionele rechtbank
DAC	Dienst voor Administratieve Controle

DEC	Directie Eerlijke Concurrentie
Detacheringswet	Wet van 5 maart 2002 betreffende de arbeids-, loon- en tewerkstellingsvoorwaarden in geval van detachering van werknemers in België en de naleving ervan, BS 13 maart 2002
DGEC	Dienst Geneeskundige Evaluatie en Controle
Dimona	Déclaration Immédiate / Onmiddellijke Aangifte
DmfA	Déclaration Multifunctionelle / Multifunctionele Aangifte
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
ELA	Europese Arbeidsautoriteit (<i>European Labour Authority</i>)
EU	Europese Unie
EVRM	Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, BS 19 augustus 1955
FBZB	Fonds voor Bestaanszekerheid voor de Bewakingsdiensten
Feestdagenwet	Wet van 4 januari 1974 betreffende de feestdagen, BS 31 januari 1974
FOD	Federale Overheidsdienst
GBA	Gegevensbeschermingsautoriteit
Genderwet	Wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen of mannen, BS 30 mei 2007
Ger.W.	Gerechtelijk Wetboek
Ginaa	Geïntegreerde Informatica Applicaties Administratieve Geldboeten
Gotot	Grensoverschrijdende Tewerkstelling / Occupation Transfrontalière
GRI	Besloten groep voor regionale interventie
GVU	Geneeskundige Verzorgingen en Uitkeringen
Gw.	Grondwet
GwH	Grondwettelijk Hof
IAO	Internationale Arbeidsorganisatie
KB	koninklijk besluit
KB Sociale Documenten	KB van 8 augustus 1980 betreffende het bijhouden van sociale documenten, BS 27 augustus 1980.
KBO	Kruispuntbank van Ondernemingen

KSZ	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid
Limosa	Landoverschrijdend Informatiesysteem ten behoeve van MigratieOnderzoek bij de Sociale Administratie
Loonbeschermingswet	Wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers, BS 30 april 1965.
MOTEM	Multidisciplinaire Onderzoeksteams / Team Enquête Mixed
MvT	Memorie van Toelichting
NBB	Nationale Bank van België
Oasis	Organisation Anti-fraude des services d'Inspection Sociale / Anti-fraude organisatie van de diensten van de sociale inspectie
OECD	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (<i>Organisation for Economic Cooperation and Development</i>)
OM	Openbaar Ministerie
Omz.	omzendbrief
oud BW	Oud Burgerlijk Wetboek van 21 maart 1804, BS 3 september 1807
PC	Paritair Comité
PDOK	Patronale Dienst voor Organisatie en Controle van de Bestaanszekerheidsstelsels
PWA	Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap
Rb.	rechtbank
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RSVZ	Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RSZ-wet	Wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, BS 25 juli 1969
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
RvS	Raad van State
SIOD	Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
SPW	Service Public de Wallonie
SSW	Wet van 6 juni 2010 tot invoering van een Sociaal Strafwetboek, BS 1 juli 2020

Sv.	Wetboek van strafvordering van 17 november 1808, BS 27 november 1888
Sw.	Strafwetboek van 8 juni 1867, BS 9 juni 1867
TSW	Toezicht op de Sociale Wetten
TWW	Toezicht op het Welzijn op het Werk
Uitvoeringsbesluit RSZ-wet	KB van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, BS 5 december 1969
Uitvoeringsbesluit Vakantiewet	KB van 30 maart 1967 tot bepaling van de algemene uitvoeringsmodaliteiten van de wetten betreffende de jaarlijkse vakantie [van de werknemers], BS 6 april 1967
Uitzendarbeidswet	Wet van 24 juli 1987 betreffende de tijdelijke arbeid, de uitzendarbeid en het ter beschikking stellen van werknemers ten behoeve van gebruikers, BS 20 augustus 1987
UNIA	Interfederaal Gelijkekansencentrum
V.T.Sv.	Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering
Vakantiewet	Wetten van 28 juni 1971 betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers gecoördineerd op 28 juni 1971, BS 30 september 1971
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
Verordening nr. 883/2004	Verordening (EG) Nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels, <i>Pb.L.</i> 166, 30 april 2004
Voorlopige Hechteniswet	Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, BS 14 augustus 1990
VWEU	Verdrag van 25 maart 1957 betreffende de werking van de Europese Unie, <i>Pb.C.</i> 26 oktober 2012, nr. 326, 1-390
WASO	Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg
Welzijnswet werknemers	Wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, BS 18 september 1996

WER	Wetboek van economisch recht van 28 februari 2013, <i>BS</i> 29 maart 2013
Wet betreffende de verplichte verzekering in de bouwsector	Wet van 31 mei 2017 betreffende de verplichte verzekering van de tienjarige burgerlijke aansprakelijkheid van aannemers, architecten en andere dienstverleners in de bouwsector van werken in onroerende staat en tot wijziging van de wet van 20 februari 1939 op de bescherming van de titel en van het beroep van architect, <i>BS</i> 9 juni 2017

INHOUD

<i>Voorwoord</i>	v
<i>Dankwoord</i>	vii
<i>Afkortingenlijst</i>	ix
Inleiding	1
Hoofdstuk I.	
Sociale handhaving door de sociale inspectie	3
A. Inleiding: sociale handhavingsrecht	3
B. Begrip sociale inspectie versus sociaal inspecteur	4
Hoofdstuk II.	
Overkoepelende (inter)nationale organen in de strijd tegen sociale fraude ...	7
A. De Europese Arbeidsautoriteit	7
B. Het College en het Ministerieel Comité in de strijd tegen sociale en fiscale fraude	9
C. De Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD)	11
§ 1. Algemeen	11
§ 2. Arrondissementscellen	13
D. Overzichtstabel	13
Hoofdstuk III.	
Het landschap van de verschillende (Belgische) sociale inspectiediensten ...	17
A. Federale sociale inspectiediensten	18
§ 1. Arbeidsinspectie	18
1. Toezicht op de Sociale Wetten	18
2. Toezicht Welzijn op het Werk	21
§ 2. De geïntegreerde inspectie van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid	22
§ 3. De inspectiediensten van de RVA	26
§ 4. De inspectiediensten van het RIZIV	28
1. Dienst voor geneeskundige evaluatie en controle (DGEC) ...	29
2. Dienst voor administratieve controle (DAC)	29
§ 5. De inspectiediensten van het RSVZ	30

B.	Regionale sociale inspectiediensten	32
1.	Departement Werk en Sociale Economie, afdeling Vlaamse sociale inspectie	32
2.	Département de l'Inspection économique et sociale du Service Public de Wallonie	33
3.	Directie economie en werkgelegenheid van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel, Gewestelijke Werkgelegenheidsinspectie	34
4.	Inspectiedienst van het Ministerie van de Duitstalige Gemeenschap / Inspektionsdienst des Ministeriums der Deutschsprachigen Gemeinschaft	35
C.	Overzichtstabel	35

Hoofdstuk IV.

Het verloop van de sociale inspectie – Een overzicht	37

Hoofdstuk V.

Informatie- en gegevensuitwisseling	39

A.	Samenwerking tussen de sociale inspectiediensten	39
§ 1.	Informatie- en gegevensuitwisseling	40
1.	Binnen België	40
a.	Informatie meedelen	40
b.	Om informatie verzoeken	41
2.	Met andere landen	42
§ 2.	Georganiseerde gezamenlijke controles	42
1.	Binnen België tussen de verschillende sociale inspectie- diensten: de arrondissementscel	42
2.	Met andere landen	45
B.	Samenwerkingsakkoorden met politie en justitie	45
§ 1.	Algemeen	45
§ 2.	Multidisciplinaire Onderzoeksteams/Team Enquête Mixed (MOTEM)	47
C.	Samenwerking met FOD Financiën & BBI	48
D.	Samenwerking met specifieke sectoren	49
§ 1.	Sectorakkoorden	49
§ 2.	Plannen voor Eerlijke Concurrentie	51
§ 3.	Checklist in geval van controle	52
§ 4.	Guidelines	53

Hoofdstuk VI.

Anleiding tot onderzoek door een sociale inspectie	55
A. Routineonderzoek	55
B. Flitscontroles	55
C. Onderzoek na een klacht of aangifte	57
D. Onderzoek op vraag van de arbeidsauditeur, de procureur des Konings of de onderzoeksrechter	58
E. Onderzoek na doorverwijzing	59

Hoofdstuk VII.

Plichten van de sociaal inspecteur	61
A. Finaliteits- en proportionaliteitsbeginsel	61
B. Legitimatieplicht	62
C. Vertrouwelijkheids- en geheimhoudingsplicht	63
D. Integriteitsplicht	64
E. Plichtenleer	64

Hoofdstuk VIII.

Onderzoeksmogelijkheden en bewarende maatregelen van de sociaal inspecteurs	65
A. Visitatiebevoegdheid	65
§ 1. Tot welke ruimten mag de sociaal inspecteur zich toegang ver- schaffen?	65
1. Toegang tot de arbeidsplaatsen	66
2. Toegang tot de bewoonde ruimten	68
3. Toegang tot gemengde ruimten	69
§ 2. In welke gevallen kan een sociaal inspecteur een bewoonde ruimte betreden?	69
1. Betrapping op heterdaad	70
2. Met toestemming of op verzoek	70
3. In geval van oproep vanuit die plaats	72
4. In geval van oproep van overstroming of brand	72
5. Machtiging tot visitatie	72
a. Procedure	72
b. Omvang van de machtiging tot visitatie	73
6. Huiszoeking	74
§ 3. Wanneer mag de sociaal inspecteur zich toegang verschaffen tot de arbeidsplaats en/of de bewoonde ruimten?	75
1. Arbeidsplaatsen	75
2. Bewoonde ruimten	75
3. Gemengde ruimten	76

4.	Specifiek: huiszoeking	76
§ 4.	De bevoegdheden van de sociaal inspecteur bij betreding van de arbeidsplaats of bewoonde ruimten	76
§ 5.	Onwettige visitatie	77
	1. Sanctie voor de bewijswaarde	77
	2. Misdrijf in hoofde van de sociaal inspecteur	79
§ 6.	Overzichtstabel	80
B.	Informatieverzameling	81
§ 1.	Inwinnen van inlichtingen	81
§ 2.	Identificatie van personen	81
§ 3.	Informatiedragers	82
	1. Definitie van informatiedragers	82
	a. Opsporingsrecht en overleggen: informatiedragers met sociale gegevens of wettelijk verplichte gegevens	83
	b. Overleggen: informatiedragers met andere gegevens	83
	c. Schema	84
	2. Grenzen aan het opsporingsrecht van de sociaal inspecteurs	84
	a. Arbeidsplaatsen en plaatsen aan hun toezicht onderworpen	84
	b. Afwezigheid van de werkgever	84
	c. Finaliteits- en proportionaliteitsbeginsel	85
	d. Fishing expedition	85
	e. Geen kasten openbreken	86
	3. Recht van toegang: elektronische informatiedragers en gegevens	86
	a. Elektronische gegevens	86
	b. Paswoorden en digitale toegangssleutels van elektronische gegevens	87
	4. Vertaling en kopieën van informatiedragers	89
	5. Beslag en verzegeling van informatiedragers	90
§ 4.	Andere informatiebronnen	90
	1. Datamining en datamatching	90
	2. Databanken	91
	a. Dimona	92
	b. DmfA	93
	c. ASR	94
	d. Limosa	94
	e. KBO	94
	f. Rijksregister via Dolsis	95
	g. Oasis	95
	h. Ginaa	96
	i. Aangifte van werken	96

j.	Inhoudingsplicht	98
k.	Verplichte verzekering voor aannemers, architecten en dienstverleners in de bouwsector	100
l.	e-PV-applicatie	100
m.	Gotot	101
i.	Gotot IN	101
ii.	Gotot OUT	101
iii.	Gotot GT	102
n.	Werkgeversrepertorium	102
o.	Boekhouding en facturen	102
p.	Sociale mandatarissen	103
q.	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid	104
r.	ConstruBadge	105
3.	Overzichtstabel	105
C.	Verhoor door de sociaal inspecteur	106
§ 1.	Inleiding	106
§ 2.	Definitie van verhoor	108
§ 3.	Soorten verhoor	109
§ 4.	Na te leven voorschriften bij elke vorm van verhoor	110
1.	Categorie 1: verhoor van een persoon aan wie geen mis- drijf ten laste wordt gelegd	111
2.	Categorie 2: verhoor van een verdachte die niet van zijn vrijheid is benomen en die verhoord wordt voor misdrij- ven waarvoor geen vrijheidsstraf kan worden opgelegd	113
3.	Categorie 3: verhoor van een verdachte die niet van zijn vrijheid is benomen en die wordt verhoord voor misdrij- ven waarvoor een vrijheidsstraf kan worden opgelegd	114
4.	Categorie 4: verhoor van een verdachte die van zijn vrij- heid is benomen en die verhoord wordt voor misdrijven waarvoor een vrijheidsstraf kan worden opgelegd	114
5.	Schriftelijke uitnodiging tot verhoor	115
a.	Beknopte omschrijving van de feiten	115
b.	Bijstand van advocaat	116
c.	Mogelijkheid tot uitstel	116
6.	Schriftelijke verklaring van de rechten	118
§ 5.	Specifiek: het verhoor van minderjarige verdachten	129
§ 6.	Audiovisuele of auditieve opname van het verhoor	130
§ 7.	Het recht van elke verhoorde persoon om zichzelf niet te beschuldigen tijdens een sociale inspectie/verhoor	131
§ 8.	Recht op voorafgaand vertrouwelijk overleg en recht op bij- stand van een advocaat tijdens het verhoor	133
1.	Afstand van het recht op toegang tot een advocaat	134

2.	Het voorafgaande vertrouwelijk overleg	135
3.	Bijstand van een advocaat tijdens het verhoor	136
§ 9.	Nieuwe feiten	138
§ 10.	De te verhoren persoon komt niet opdagen voor het verhoor	138
§ 11.	Sanctie bij schending van de rechten met betrekking tot het verhoor en van het recht op toegang tot een advocaat	139
1.	Gevolgen ten aanzien van de verdachte	139
2.	Gevolgen ten aanzien van derden	140
§ 12.	Do's-and-don'ts bij een verhoor	140
1.	Bij een schriftelijke uitnodiging tot verhoor	140
2.	Voorafgaand aan een onaangekondigd verhoor	141
3.	Tijdens het verhoor	141
D.	Mystery shopping / Discriminatietoets	143
§ 1.	Objectieve aanwijzingen van discriminatie	144
1.	Objectieve aanwijzingen	144
2.	Discriminatie	145
3.	Verbod op fishing expeditions	146
§ 2.	Voorafgaand en schriftelijk akkoord van de arbeidsauditeur of de procureur des Konings	146
§ 3.	Verbod tot provocatie	147
§ 4.	Toekomst	147
E.	Beslag en verzegeling	148
§ 1.	Algemeen	148
§ 2.	Soorten beslag en verzegeling	149
§ 3.	Toepassingsgebied	150
1.	Informatiedragers met sociale gegevens of andere door de wet voorgeschreven gegevens	151
2.	Roerende goederen (andere dan informatiedragers) en onroerende goederen	152
§ 4.	Formaliteiten	152
§ 5.	Beroep	153
F.	Observatie	154
§ 1.	Soorten observatie	154
§ 2.	Na te leven voorwaarden voor stelselmatige observatie	155
G.	Het maken van beeldmateriaal door de sociaal inspecteur bij vast- stelling van inbreuken	156
§ 1.	Niet-bewoonde ruimten	156
§ 2.	Bewoonde ruimten	157
§ 3.	Voorwaarden	157
H.	Bijstand van de politie	158
I.	Filmen van een sociale inspectie door de werkgever	159

J.	Andere bevoegdheden van de sociaal inspecteur	160
§ 1.	Opmaak van documenten	160
§ 2.	Het bevelen van maatregelen	160
1.	Aanplakking van documenten	160
2.	Mededeling of verbetering van bepaalde sociale gegevens ...	161
§ 3.	De bijzondere bevoegdheid op het vlak van veiligheid en gezondheid van de werknemers	161
1.	Passende preventiemaatregelen	161
2.	Tijdelijke of definitieve verboden	162
3.	Bevel om bijzondere maatregelen in te voeren	162
4.	Bevel tot stopzetting van de arbeid	163
5.	Ontruimingsbevel en verzegeling	163
6.	Maatregelen ten aanzien van zelfstandigen	163
§ 4.	De bijzondere kennisgeving in het kader van de hoofdelijke aansprakelijkheid voor de loonschulden	164
§ 5.	Vordering tot staking – oneerlijke concurrentie en marktprak- tijkten	164
§ 6.	Staalname	165
K.	Beroepsmogelijkheden tegen de dwangmaatregelen van de sociaal inspecteur	165

Hoofdstuk IX.

Belemmering van toezicht	169	
A.	Het morele element	169
B.	Het materiële element	170
C.	De belemmering van toezicht en het zwijgrecht	173
D.	Sanctie	175
E.	Do's-and-don'ts	176

Hoofdstuk X.

Inzagerecht in het dossier	177	
A.	Tijdens het onderzoek	177
B.	Na het onderzoek	178
§ 1.	Bij de gerechtelijke overheden	178
§ 2.	Bij de Dienst administratieve geldboeten	178

Hoofdstuk XI.

Resultaten van het onderzoek	179	
A.	De appreciatiebevoegdheid van de sociaal inspecteur	179
B.	De sociaal inspecteur stelt geen proces-verbaal op	180
§ 1.	De sociaal inspecteur geeft advies	181

§ 2. De sociaal inspecteur geeft een waarschuwing	181
§ 3. De sociaal inspecteur gaat over tot vrijwillige regularisatie	182
1. Algemeen	182
2. XYZ-aangiftes van de RSZ	184
C. De sociaal inspecteur stelt een proces-verbaal tot vaststelling van inbreuk op	184
§ 1. Verplichte gegevens en mededeling van het proces-verbaal	184
§ 2. Bijzondere bewijswaarde van het proces-verbaal	186

Hoofdstuk XII.

De gevolgen van het proces-verbaal	187
A. Het <i>non bis in idem</i> -beginsel in het sociaal strafrecht	187
B. Strafrechtelijke vervolging	189
§ 1. Opportuniteitsbeginsel van het Openbaar Ministerie	189
§ 2. Beslissing	190
1. Strafrechtelijke vervolging voor de correctionele rechtbank	190
2. Strafbemiddeling	191
3. De burgerlijke vordering voor de arbeidsrechtbank brengen	191
4. Verruimde minnelijke schikking in strafzaken	192
5. Klasseren zonder gevolg	194
§ 3. Sancties	194
1. Sanctieniveaus	195
2. Straffen van het Sociaal Strafwetboek met de sanctieniveaus	198
3. Regels die van toepassing zijn op de strafrechtelijke geld- boeten en op de gevangenisstraf	204
a. Verzachtende omstandigheden	204
i. Geldboete	204
ii. Gevangenisstraf	205
b. Herhaling	205
c. Strafbare deelneming	206
4. Exploitatieverbod, beroepsverbod en bedrijfsluiting	207
§ 4. Strafrechtelijke aansprakelijkheid	209
1. Strafrechtelijke aansprakelijkheid van de werkgever	209
a. De strafrechtelijke aansprakelijkheid van de rechts- persoon	211
i. Materieel element	211
ii. Moreel element	212
iii. Cumulregeling mogelijk	213
b. Delegatie van bevoegdheden	213
c. Bestrafing van de rechtspersoon in het sociaal recht	215
2. Strafrechtelijke aansprakelijkheid van de aangestelden en lasthebbers	216
§ 5. Verjaring van de strafvordering	218

C.	Administratieve vervolging	218
§ 1.	Inbreuken	218
§ 2.	Procedure	219
§ 3.	Beslissing	221
1.	Administratieve geldboete	221
a.	Algemeen	221
b.	Uitstel	222
c.	Uitwissing	223
2.	Schuldigverklaring	224
3.	Klasseren zonder gevolg	224
§ 4.	Beroep	224
§ 5.	De betaling van de administratieve geldboete	225
§ 6.	Invordering	225
D.	In alle gevallen: vervolgingcontrole te verwachten	226

Hoofdstuk XIII.

Burgerlijke vordering

A.	Algemeen	227
§ 1.	Le criminel tient le civil en état	227
§ 2.	Burgerrechtelijke aansprakelijkheid	228
B.	Vordering van de werknemer	228
C.	Vordering van de RSZ	229
§ 1.	Niet-tijdige betaling van de bijdragen	229
§ 2.	Niet-tijdige aangifte	229
§ 3.	Niet-tijdige betaling van de voorschotten	230
§ 4.	Geen, onvolledige of onjuiste aangifte	230
§ 5.	Afzien, kwijtschelding en vermindering van de burgerlijke sancties	231
1.	Algemeen	231
2.	Afzien van de burgerlijke sanctie	232
3.	Kwijtschelding	233
4.	Vermindering	233
§ 6.	Verjaringstermijn	234
1.	Vordering van de RSZ	234
2.	Vordering tegen de RSZ	235

Hoofdstuk XIV.

Bijzondere topics: vaak voorkomende struikelblokken bij controles

A.	Individuele rekeningen	237
§ 1.	Algemeen	237
§ 2.	Strafrechtelijke sanctie	240

B.	Arbeidsreglement.....	240
§ 1.	Inhoud.....	241
§ 2.	Raadpleging.....	243
§ 3.	Strafrechtelijke sancties.....	244
C.	Arbeidsduur & overuren.....	245
§ 1.	Toepassingsgebied.....	245
§ 2.	Definities.....	246
1.	Arbeidstijd.....	246
a.	Grenzen van de arbeidsduur.....	248
i.	Maximale arbeidsduur.....	248
ii.	Minimale arbeidsduur.....	249
2.	Inhaalrust.....	249
3.	Overuren en overloon.....	250
§ 3.	Metten van de arbeidstijd.....	251
§ 4.	Controles.....	252
§ 5.	Strafrechtelijke sancties.....	253
D.	Kostenvergoedingen.....	253
§ 1.	Situering.....	253
1.	Restrictieve interpretatie.....	254
2.	De werkelijke kosten.....	255
3.	Kosten ingevolge de tewerkstelling van de werknemer.....	256
4.	De kosten zijn ten laste van de werkgever.....	256
5.	De kostenvergoeding mag niet meer bedragen dan de werkelijke kosten.....	256
§ 2.	Praktijk.....	257
§ 3.	Aanpak van de inspectiediensten.....	258
E.	Verplaatsingsvergoeding.....	260
F.	Arbeidsgereedschap en werkkledij.....	261
§ 1.	Algemeen.....	261
§ 2.	Telewerk.....	262
G.	Voordelen in natura: maaltijden, kost en inwoon, computer, internet, gsm en telefoonabonnement.....	264
§ 1.	Maaltijden, kost en inwoon.....	264
§ 2.	Computer, internet, gsm en telefoonabonnement.....	264
§ 3.	Forfaitaire raming van de waarde van een conciërgewoning.....	266
§ 4.	Controle.....	266
H.	Terbeschikkingstelling van personeel.....	267
§ 1.	Definitie.....	267
§ 2.	Praktijk.....	268
§ 3.	Sancties.....	271
1.	Burgerrechtelijk.....	271
a.	Nietigheid van de arbeidsovereenkomst.....	271

b.	Hoofdelijke aansprakelijkheid RSZ-schulden	272
c.	Nietigheid van de overeenkomst tussen de uitlener/ terbeschikkingsteller en de gebruiker/derde	272
2.	Strafrechtelijk	273
§ 4.	Terbeschikkingstelling in een internationale context	273
1.	Context	273
2.	Het concept van detachering	274
a.	A1-document	274
b.	Limosa	274
3.	Strafrechtelijke sancties	275
4.	Raakvlak tussen “detachering” en terbeschikkingstelling	276
I.	Schijnzelfstandigheid	276
§ 1.	Wat is schijnzelfstandigheid?	276
§ 2.	De aard van de samenwerking vaststellen – De Arbeidsrela- tiewet	279
1.	Criteria	279
i.	Weerlegbaar vermoeden van arbeidsovereen- komst of zelfstandige samenwerking	280
2.	Herkwalificatie – praktijk	282
3.	Sancties	283
a.	Burgerlijke sancties	283
i.	Vordering door de RSZ	283
ii.	Vordering door de schijnzelfstandige	284
iii.	Andere vorderingen	284
b.	Strafrechtelijke sancties	285
J.	Schijnwerknemer – frauduleuze onderwerping / sociale kits	286
§ 1.	Schijnwerknemerschap	286
§ 2.	Strafrechtelijke sanctie	287
K.	Sociale dumping	288
§ 1.	Problematiek	288
§ 2.	Arbeidsrechtelijke bescherming via de wet van 5 maart 2002 betreffende de detachering van werknemers	289
§ 3.	Beschermingsmechanismen op basis van socialezekerheids- verdragen	290
1.	Waar moeten de socialezekerheidsbijdragen worden betaald?	290
2.	Detachering: what’s in a name?	292
a.	Tijdelijk karakter	293
b.	Niet ter vervanging van een andere gedetacheerde werknemer	293
c.	Vereiste van substantiële activiteiten (geen postbus- bedrijven)	293
d.	Organische band tussen werkgever en werknemer	295

3.	Kettingdetacheringen	296
4.	Vereiste van A1-document	297
5.	Detachering van zelfstandigen.....	300
6.	Inspectie: strijd tegen de sociale fraude en sociale dumping. .	302
	a. Beschikbare informatie voor de sociale inspecties	303
	b. Verbindingspersoon en het Belgische verbindingsbureau	304
	i. Verbindingspersoon	304
	ii. Belgisch verbindingsbureau.....	305
L.	Sociale balans	305
	§ 1. Vaststelling deeltijdse werknemers en contracten van bepaalde duur	305
	§ 2. Vaststelling van aantal uitzendkrachten	306
	§ 3. Knipperlichtprocedure voor (schijn)zelfstandigen.....	306
M.	Hoofdelijke aansprakelijkheid voor lonen en socialezekerheidsbij- dragen	307
	§ 1. Soorten inhoudingsplicht	307
	1. Algemeen stelsel van loonaansprakelijkheid	307
	a. Principe.....	307
	b. Contractuele afspraken tussen opdrachtgevers en (onder)aannemers.....	311
	c. Draagwijdte van de hoofdelijke aansprakelijkheid	311
	d. Aanplakken	312
	§ 2. De bijzondere hoofdelijke aansprakelijkheid van de recht- streekse contractant voor activiteiten in de bouwsector	312
	§ 3. De hoofdelijke aansprakelijkheid op het vlak van de tewerk- stelling van een illegaal in België verblijvende derdelander	315
	1. Naleving van de sociale en fiscale inhoudingsplicht	317
	a. Sociale inhoudingsplicht	317
	i. Algemeen	317
	ii. Kennisgevingsplicht	318
	iii. Inhoudingsplicht	318
	b. Fiscale inhoudingsplicht	319
N.	Sociale inspecties en verloning van werknemers	319
	§ 1. Problematiek.....	319
	§ 2. Bedrijfswagen en solidariteitsbijdragen	320
	1. Controle.....	323
	a. Voorbereiding van de controle	323
	b. Tijdens de controle	323
	2. Sanctie	324
	a. Burgerlijke sanctie	324
	b. Strafrechtelijke sanctie.....	325

§ 3. Vakantiegeld en variabel loon	325
1. Principe	325
2. Sancties	326
§ 4. Warranten en cafetariaplannen	326
1. Warranten	326
2. Cafetariaplan – flexibel verloningsplan	328
3. Praktijk	329
O. Ontbrekende Dimona-aangifte	330
§ 1. Algemeen	330
§ 2. Deeltijdse werknemers	331
§ 3. Strafrechtelijke sancties	333
P. Sectorale en thematische struikelblokken	333
§ 1. Specifieke sectorale struikelblokken	333
§ 2. COVID-19	335
1. Gids voor implementatie op de werkvloer	337
2. Aanpak door de sociale inspectiediensten	337
Hoofdstuk XV.	
Laatste wenken en checklists	341
A. Checklist algemene voorbereiding op een sociale inspectie	341
B. Checklist aangekondigde sociale inspectie	349
C. Checklist onaangekondigde sociale inspectie	353
D. Allerlaatste wenken	356
<i>Bibliografie</i>	357
<i>Over de auteurs</i>	361

